

Adeu-siau, senyor Folch

Pere Martí i Bertran

Aquest començament d'any ens ha arribat la trista notícia de la mort de Ramon Folch i Camarasa (Barcelona, 1926 - Mollet del Vallès, 2019). Ens ha deixat físicament, a 92 anys, però ens deixa un llegat literari, ètic i patriòtic que estic segur que perdurarà anys, si més no mentre la nostra llengua i la nostra cultura siguin vives i mantinguin els referents. Va néixer en una família catalanista, la formada per Josep Maria Folch i Torres i Maria Camarasa i Serra. En va ser el novè fill i es va educar, doncs, en un ambient literari i patriòtic que va marcar la seva vida. Tot i que va estudiar dret, des de ben jove va entrar en el món editorial amb feines diverses, tot i que aviat hi va destacar com a traductor, adaptador i com a autor. Com a traductor ens ha permès de llegir en la nostra llengua més de dues-centes obres escrites originàriament en anglès, francès italià o castellà; obres d'autors tan diversos com Graham Green, Ernest Hemingway, George Orwell, Patricia Highsmith, Aldous Huxley, Colette, André Maurois, Françoise Sagan, Jean-Paul Sartre, Francesc Candel, Camilo José Cela, etc. etc. En aquest camp s'ha guanyat el respecte i l'admiració tant dels professionals del sector, que sovint l'han vist i l'han presentat com un model, com del món acadèmic i dels lectors en general. Entre els diversos reconeixements per la seva tasca de traductor hem de destacar la investidura com a doctor *honoris causa* per la UAB, a proposta de la Facultat de Traducció i d'Interpretació, l'any 2006. També val la pena de recordar que va ser traductor oficial de l'Organització Mundial de la Salut, amb seu a Ginebra, entre 1973 i 1986, any en què es va jubilar. Com a escriptor destaca sobretot per la seva narrativa, tot i que també ens ha deixat una vintena de peces teatrals, algunes guardonades amb premis tan importants com el Ciutat de Barcelona (*Aquesta petita cosa*, 1954), el Joan Santamaria (*La pista*, 1967)... De la seva narrativa, el professor i crític Joan Triadú, en va dir, que era “una de les més poderoses de la postguerra (“Diversitat de Folch i Camarasa”, *Avui*, 24-8-1980, p. 21) i la va analitzar en nombrosos articles. La formen uns vint-i-cinc títols d'allò més diversos, entre els quals destaquen les novel·les, que, val a dir-ho, van aconseguir la majoria de premis literaris catalans: el Joanot Martorell per *La Maroma* (1956), el Sant Jordi per *La Visita* (1964), el Ramon Llull per *Sala de miralls* (1982), el Sant Joan per *Testa de vell en bronze* (1997)... També

destaquen algunes obres de fons autobiogràfic com el *Manual del perfecte escriptor mediocre* (1991) o el *Manual de la perfecta parella mediocre* (2005). I encara, en la prosa de no ficció, hem de referir-nos a un títol tan popular com la biografia del seu pare, titulada *Bon dia, pare* (1968), reeditada i revisada en diverses ocasions. Tota aquesta extensa i valuosa producció li ha valgut reconeixements públics tan significatius com la Creu de Sant Jordi (1986) o el Premi d'actuació cívica de la Fundació Lluís Carulla (2015) per la seva trajectòria vital i literària. No voldria acabar aquest breu recordatori de la vida i l'obra de Ramon Folch i Camarasa sense referir-me a dos aspectes que han passat força desapercibuts en les seves biografies i fins i tot en les necrològiques d'aquests dies: la seva feina al capdavant de la Fundació Folch i Torres, amb seu a Palau-solità i Plegamans (Vallès Occidental), i la seva aportació a la LIJ (Literatura Infantil i Juvenil) catalana, que sempre va estimar i valorar, segurament seguint la petja del seu pare. Pel que fa a la Fundació Foch i Torres val a dir que ha fet i fa una feina ingent de recopilació, estudi i difusió de l'obra dels cinc germans Folch i Torres, autors destacats en àmbits molt diversos i no només en la literatura, com massa sovint es pensa. I pel que fa a l'aportació de Folch i Camarasa a la LIJ catalana, crec que tenim un deute pendent d'estudiar-la a fons, ja que massa sovint ha estat ignorada. Només n'apuntaré tres o quatre exemples, el darrer ben personal. Com a traductor va acostar a infants i joves autors tan populars i d'èxit com Enid Blyton, Rudyard Kipling, William Saroyan, L.F. Baum (*El màgic d'Oz*, 1983) o Pamela Travers (*Mary Poppins*, 1967). Com a adaptador podem dir que és el segon pare d'en Massagran, ja que va fer els guions per a còmic (1981-2000) de la tan coneguda novel·la del seu pare, *Les extraordinàries aventures d'en Massagran*; còmic que va ser la base d'una popular sèrie televisiva. En la seva obra teatral no va fer pas escarafalls a l'hora d'escriure per a infants, sigui amb obres pròpies com *Un vailet entre dos reis* (1954) o *Mans enlaire!* (1991), sigui amb adaptacions de peces del seu pare com *El rei que no reia* (1993). I pel que fa a la seva narrativa breu, sens dubte hi ha contes que haurien de formar part d'antologies adreçades a infant i joves i de llibres de text, com en formen alguns dels del seu pare. Personalment, al llarg de la meua vida professional, com a professor de llengua i literatura, sempre he tingut en compte textos seus, però n'hi ha hagut un que m'he estimat especialment i que gairebé puc dir que he treballat cada any, a més d'incloure'l en algun dels llibres de text en què he

col·laborat; es tracta del conte *Fer-se gran de debò*, una petita joia en què s'aprofita tot, la llengua, l'estructura, els personatges, els valors..., i que obria aquella magnífica antologia que va dirigir Emili Teixidor per a l'editorial Laia, titulada *Quinze són quinze* (1974). Espero i desitjo que tinguem Ramon Folch i Camarasa per molts anys i que les noves generacions el coneguin i el valorin com es mereix.

Article publicat a:

-*El 3 de Vuit*, (11-1-19), p. 25.

-*El Vallenc*, (11-1-19), p. 34.

-*El 9 Nou*, (11-1-19), p. 25.

-*Nova conca*, (18-1-19), p. 25.

-*Gent del Masnou*, núm. 371 (febrer 2019), p. 10.